

прибуток підприємства повною мірою піддається управлінським діям, оснований на певних принципах і наукових підходах. Це ще раз підкреслює, що для управління прибутком підприємства як економічним об'єктом, який має велике значення для підприємства і покликаний виконувати стимулюючу функцію в його діяльності, необхідно застосувати дієві інструменти управління.

Валентина ПЕТРЕНКО

студентка спеціальності «Менеджмент»
(науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри
менеджменту та публічного управління Сkochиляс С.М.)
Тернопільський національний економічний університет

УПРАВЛІННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЮ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Фундаментальні основи теорії управління енергоефективністю та енергозбереженням, сучасний стан і роль енергозбереження на промислових підприємствах, проблеми та шляхи удосконалення державної політики України у сфері енергоефективності висвітлені у роботах українських і зарубіжних вчених: Суходоля О. М, В. Г. Андрійчук, В. В. Джеджули, С. П. Денисюк, Г. О. Дзяної, Г. Л. Монастирського, В. В. Микитенко, Миколук, Е. Ю. Омельченка, Т. Ф. Хан, О. І. Цапко-Піддубної та інших. Суходоля О. М. під поняттям «енергоефективність» розуміє якісний стан економіки, що забезпечує ефективність використання ПЕР відповідно до існуючого рівня розвитку, тобто стан системи, при якому виконання функцій цією системою відбуватиметься за мінімальних витрат ПЕР. Щодо енергозбереження – це результат діяльності, спрямованої на ощадливе використання ПЕР.

На думку Микитенко В. В., «енергоефективність» відображає властивість промислового виробництва і технологій та характеризує обсяг випуску продукції на одиницю спожитої енергії, тобто ступінь віддачі перетворених енергоресурсів у вихідні результати. Натомість, енергозбереження – збереження ПЕР у результаті реалізації заходів з енергозбереження [1].

Вітчизняними науковцями, які надають перевагу поняттю

«енергоефективність» є: Денисюк С. П. [2, с. 7–22], Цапко-Піддубна О. І. [3, с. 155–163] та ін. У їхньому розумінні енергоефективність визначає ступінь використання енергії на одиницю кінцевого продукту.

На мою думку, енергоефективність – це характеристика стану досліджуваного об'єкта, що здійснює свою діяльність за мінімальних витрат ПЕР та отримує ряд позитивних ефектів економічного, соціального, технологічного, іміджевого, екологічного та іншого характеру.

Ефективність системи управління енергоспоживанням коефіцієнтом ефективності, що визначатиметься співвідношенням додаткового прибутку від реалізації енергозберігаючих заходів за певний період до витрат, понесених на функціонування відповідної системи за аналогічний період. Залишається відкритим питання, як розрахувати додатковий прибуток від реалізації енергозберігаючих заходів.

На мою думку, оцінку ефективності функціонування СЕМ варто здійснювати аналогічно до оцінки проектів з енергоефективності, тобто враховуючи два аспекти: фінансово-економічні показники та інші ефекти від реалізації проектів з енергоефективності. Таким чином, оцінку ефективності функціонування СЕМ пропонуємо характеризувати такими коефіцієнтами, як:

– коефіцієнт СЕМ фінансово-економічної ефективності – відобразить сумарний фінансово-економічний ефект усіх реалізованих проектів з енергоефективності за певний проміжок часу.

– коефіцієнт СЕМ ефекту енергоефективності – відобразить сумарний ефект енергоефективності (ефекти: соціальний, технічний, екологічний, правовий, іміджевий, політичний) усіх реалізованих проектів з енергоефективності за певний проміжок часу.

Енергоефективність є одним з пріоритетних напрямків енергетичної політики України. Однак, незважаючи на очевидність проблеми, уряд не вживає достатньо заходів для виправлення ситуації, і енергоефективність залишається на низькому рівні. Кількість енергії, витраченої на одиницю продукції в Україні, приблизно в 3.8 разів вище, ніж в середньому по ЄС.

Одним з основних факторів, що стримують споживачів в Україні від ефективного використання енергії є втручання держави у діяльність енергетичних ринків. В цьому контексті можна виділити такі основні

проблеми:

– не рівноважна ціна на енергоносії через адміністративне регулювання цін, субсидування та перехресне субсидування.

– неефективна конкуренція та нераціональне використання енергії через державну власність, вертикально інтегровані монополії та субсидії.

Ключовою проблемою в контексті низької енергоефективності в Україні є адміністративне регулювання цін на енергоносії. Це призводить до того, що ціна не відображає їх реальної вартості. Для того, щоб споживачі могли прийняти оптимальне рішення, ціна енергоносіїв повинна чітко сигналізувати споживачам наскільки рідкісним є ресурс.

Однак, в Україні вугілля, газ та електроенергія або субсидуються, або ціни на них встановлюються державою. Оскільки ціни є нижчими за рівноважні, учасники ринку мають стимул споживати більше, ніж при ринкових цінах. Крім того, при штучно низьких цінах у інвесторів мало стимулів вкладати кошти в енергоефективність, оскільки рентабельність таких інвестицій є невисокою.

Спроби підвищення енергоефективності в Україні повинні в першу чергу стосуватися дерегуляції енергетичних ринків. Поки ціни на енергоносії штучно утримуються на низькому рівні, немає сенсу впроваджувати заходи з енергоефективності.

Бібліографія

1. Микитенко В. В. Енергоефективність промислового виробництва : монографія / В. В. Микитенко. – Київ : Об'єднаний інститут економіки, 2004. –281 с.

2. Денисюк С. П. Формування політики підвищення енергетичної ефективності – сучасні виклики та європейські орієнтири [Електронний ресурс] / С. П. Денисюк // Енергетика. – 2013. – № 2. – С. 7–23. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eete_2013_2_3

3. Цапко-Піддубна О. І. Теоретичні основи політики ефективного використання енергетичних ресурсів / О. І. Цапко-Піддубна // Вісник Львівського університету. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. – Вип. 35. – С. 155–163. – (Серія міжнародні відносини).